

פרפראות בפרשת השבוע ובהלכה: בהעלותך עלה ע"י יהודה זבולון הלוי קליטניק בעל פרדס יהודה

לפרשת בהעלותך

קרבן פסח בטומאה בק"ו מפרה אדומה

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשת הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: (טו) ומבאר רש"י הק' בביאור כוונת הכתוב לפני משה ולפני אהרן דאין הכוונה דקודם הלכו למשה רבינו ואח"כ הלכו לאהרן הכהן, דאם אצל משה רבינו ע"ה לא היתה ידיעה בענין, האיך חשבו כלל ללכת לאהרן הכהן? ומוכרחים לומר בזה שישבו משה רבינו ע"ה ואהרן הכהן יחדיו וכאשר שאלום שמעו שניהם בבת אחת, ולפי"ז צריך ביאור דברי רש"י הק' על פסוק ויאמרו האנשים ההמה "אליו" אנחנו טמאים לנפש אדם, ולפי דברי רש"י הק' מהו לשון ויאמרו האנשים ההמה "אליו", דלכאורה היה צריך לכתוב ויאמרו "אליהם" מכיון דנוכח משה ואהרן נמצאים הם? ויבואר בזה לפי מה שמצינו בספרי (סי' קע"ה) דהקשה מה היה ההוא אמינא של הטמאים לנפש אדם שיהיה באפשרותם לעשות קרבן פסח בטומאה עד שבאו ושאלו "למה נגרע?" וצריך לומר בזה דבני ישראל בקשו למשה ואהרן שרוצים הם להקריב הקרבן ואפילו בטומאה, מכיון דיש להם ק"ו מפרה אדומה והענין של פרה אדומה הרי כבר ידעו במדבר, מכיון דענין פרה וענין שבת, כבר קיבלו עליהם במדבר, ועל זה עשו קל וחומר בעצמם, דהרי פרה אדומה אינו דוחה שבת, ומכל מקום בכוחו לדחות הטומאה, דהרי מצינו שהכהן שמתעסק עם הפרה נטמא וכמו שמצינו ענין זה במשניות פרה, "מטמאין את הכהן השורף את הפרה" והילכך עשו קל וחומר זה, ומה פרה אדומה שאינו דוחה שבת ומכל מקום דוחה את הטומאה, קרבן פסח שדוחה את השבת אינו דין שידחה את הטומאה, וא"כ יהיה מותר להם להקריב קרבן פסח כשהם טמאים, ואולם יכול היה משה רבינו ע"ה לומר להם שענין פרה אדומה הוא חוק ללא טעם ואין מקשין ממנו ואין מדמין מילתא למילתא ממנו, זה אינו, כי הרי כלל ישראל ידעו דהטעם לא נתגלה "להם", אבל למשה רבינו ע"ה נתגלה זאת, וכמאמר חז"ל (מדרש רבה פ' י"ט ותחומא חקת סימן ח) בפסוק ויקחו אליך: לך אני מגלה הטעם, ולפי כל הנ"ל מובן היטיב הלשון "אליו" והיינו רק אל משה, מכיון שכבר ידע הטעם של פרה אדומה, והילכך יכולים היו לבקש לעשות בטומאה ומקל וחומר וכן"ל והילכך ביקשו להקריב קרבן פסח בטומאה! והילכך אמר להם משה רבינו ע"ה דצריך להמתין על פסח שני ולהקריבו בטוהרה ולא להקריבו בטומאה בפסח ראשון והכל מובן.

(ספר אהל תורה מהרה"ק מקאצק זיע"א ועוד ספרים)

~ דרוש נפלא - חילוק בפרשת קרבן פסח ובפרשת בנות צלפחד ~
 ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: (טו) וביאר רש"י הק' במה דמצינו בפסוק לפני משה ולפני אהרן ששניהם ישבו יחדיו ובני ישראל באו ושאלום יחד, והנה בפרשת פנחס מצינו אצל בנות צלפחד הלשון: ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה פתח אהל-מועד לאמר: (כו ב) ושם ביאר רש"י הק' וז"ל: אפשר עמדו לפני משה כו' ולא אמרו להן דבר ועמדו לפני הנשיאים וכל העדה אלא סרס המקרא ודרשהו - היינו להפוך סדר

המקרא, מקודם פנו לאלעזר ורק אח"כ פנו אל משה - דברי רבי יאשיה, אבא חנן אמר משום רבי אליעזר בבית המדרש היו יושבין והלכו ועמדו להן לפני כולן (גמ' ב"ב ק"ט:). והנה בשו"ת פנים מאירות (ח"ג סי' כ"ט) הביא מה דמקשין העולם בדברי רש"י הק' מדוע כאן בפרשתנו בפרשת בהעלותך, בפסוק לפני משה ולפני אהרן, לא הביא רש"י הק' את שיטת רבי יאשיה שגם בכאן צריך לומר סרס המקרא ודרשהו, דהיינו קודם אצל אהרן ורק אח"כ אצל משה? ומבאר הפנים מאירות דאין זה קושיא על רש"י הק' אלא הקושיא היא כבר בדברי הגמ', מדוע מצינו פלוגתא זו של רבי יאשיה ואבא חנן רק בפרשת בנות צלפחד ולא כאן בפרשת בהעלותך? עיי"ש מה שתירץ בזה, ואולי אפשר לתרץ כך דהנה מצינו בגמרא (סוכה דף כ"ה) בביאור מי הם שהיו טמאים לנפש, ר"ע סובר דהם היו "מישאל ואלצפון", אשר נטמאו בקבורת נדב ואביהוא עיי"ש, ולפי"ז יוצא שאהרן הכהן היה אז אָבֵל, והרי אָבֵל אסור לו לצאת לבית המדרש, ולכאורה איך יתכן לומר שהיה יחד עם משה? רק מצינו (יר"ד סי' שמ"ה) שאם רבים צריכים לו לאָבֵל, מותר לו לבוא לביהמדר, וכתב על זה הב"י דאף מותר לו לדרוש תורה ברבים, וכן מצינו בגמ' (עירובין דף נ"ד ע"ב) ת"ר כיצד סדר משנה משה למד מפי הגבורה נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו וכו' נמצא ביד הכל ארבע, מכאן א"ר אליעזר חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים ע"כ. והכוונה בזה דמשה ואהרן וכן הזקנים לימדו את התורה ארבעה פעמים לכל כלל ישראל, ולפי"ז יוצא דאהרן הכהן על אף היותו אָבֵל היה מותר לו לבוא אל ביהמ"ד, וזה רק עבור ללמד תורה ברבים ומשא"כ לא מצינו שיש היתר לאָבֵל שישב בדין תורה כדיין, ורק באופן שאין דיין אחר מותר, דהוה כלימוד תורה, וצרכי רבים, אבל מכיון דכאן בפסוק אצל קרבן פסח מצינו דגם משה רבינו ע"ה היה, הילכך ידעו בני ישראל שיש להם איסור לשאול פסקים מאהרן הכהן על היותו אָבֵל, וממילא מובן בפשיטות מדוע כאן לא דרשינן כדברי רבי יאשיה שפירש סרס המקרא, שאי אפשר לומר שקודם שאלו לאהרן הכהן, ומוכרח ששאלו רק למשה רבינו, (צ"ה ברוך הגאון ר' בצלאל ברנדייס אב"ד בוסמילא פראג תקל"ז)

ולפי מהלך זה מתורץ הקושיא מדוע מצינו (פסוק ג) ויאמרו האנשים ההמה "אליו", והרי משה ואהרן ישבו שם יחדיו ומדוע לא מצינו הלשון ויאמרו "אליהם"? רק דמכיון דאהרן הכהן היה אָבֵל הוכרחו לשאול רק למשה רבינו ע"ה, והילכך מדוייק הלשון "אליו". אבל פלא הוא שבספר אוה"ח הק' כן הביא המחלוקת של רבי יאשיה ואבא חנן על פרשה זו של הטמאים לנפש? אבל מצינו בס"ד בספרי (פ' ס"ח הלכה קפ"א) שהביא גם המחלוקת של רבי יאשיה ואבא חנן בענין קרבן פסח, ודברי האוה"ח הק' הם מאירים כשמש ברקיע ודו"ק, ולפי"ז אפשר לתרץ קושיית הפנים מאירות על הא דלא מצינו מחלוקת רבי יאשיה ואבא חנן גם כאן בפרשת בהעלותך? רק מאחר שמצינו בספרי שהמחלוקת קאי גם בפרשת בהעלותך. אם כן קושיית העולם במקומה עומדת שהקושיא היא רק בדברי רש"י הק' ולא בגמרא, והקושיא היא מדוע רש"י הק' לא הביא שיטת רבי יאשיה, והתירוץ הוא כדברי בעל צ"ה ברוך הנ"ל והכל מובן, ונפלא הוא, (שמח זבולון תש"פ)

לפרשת שלח ?

~ בענין הזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכינה ~

וְהָיָה לְכֶם לְצִיצִית וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ: (ט"ו ל"ט) והקשו כל המפרשים על הלשון של "אֹתוֹ" שהוא לשון יחיד כאשר ידוע לכל שיש ארבע כנפות לציצית, ואם כן היה צריך לכתוב וְרֵאִיתֶם אֹתָם? רק מצינו בשו"ע (או"ח סי' כד ו) הזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכינה, ולפי"ז יוצא שבזכות מצות ציצית אנו זוכים לחזות בפני השכינה הק', וא"כ אפשר לומר בדרך דרוש שהביאור "וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ" הכוונה היא על השכינה, שאנו זוכים לה בזכות הציצית, והילכך לא כתוב אֹתָם. (חלק טוב הגאון ר' מנחם מענדל שפירא תלמיד הייטב לב) אבל מעניין לציין את דרשת רשב"י שמצינו בגמ' (מנחות דף מג ע"ב): וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ, כל הזריז במצות ציצית, זוכה ומקבל פני השכינה, כתיב הכא וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ וכתוב התם (דברים ו יג) אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד ומכאן אנו רואים שזוכים "לקבל" פני שכינה וצריך עיון מנא ליה להשו"ע דזוכה ורואה פני שכינה, והרי מצינו רק קבלת פני השכינה ולא ראייה, וצ"ע בדבר (המו"ל תש"פ)

פינת החלכה ~ עוד בנוסח התפלה של קבלת ביו"ט שה"ח בשבת

(המשך פ"ב) והשבוע נדון בענין אמירת לְכוּ נְרַנְנֶה ביו"ט, וכן בשבת אסרו חג, מה המנהג לומר בקבלת שבת? ובעבר כתבנו אודות אמירת לְכוּ נְרַנְנֶה בקבלת שבת, ומה שיש מהקדמונים שלא נהגו לאמרים כלל, וכן בסידור רב עמרם, וכן באבודרהם וכן מצינו בדרכי משה (סימן רס"א ס"ק ב') ובמג"א (סימן רס"א ס"ק י"ג) בשם מנהג מדינותינו: שמנהגם היה שלא לומר לְכוּ נְרַנְנֶה בשבת כלל, ולפי הב"י בשו"ע וכן בשו"ת הרמב"ם (סימן קי"ו) מתחילים בפרק "מזמור שיר ליום השבת", ואין אומרים כלל "לְכוּ נְרַנְנֶה" וכן לא אומרים לכה דודי, ובארזי"ל מצינו שכתב שצריך להתחיל "מזמור לדוד הבו", וממילא מובן מדוע אין אומרים לְכוּ נְרַנְנֶה ביו"ט. עוד נדון על שבת אסרו חג, והנה מנהגינו מנהג קארלין סטאלין אנו נוהגים בזה כמנהג חג ומתחילים בְּאוֹ וְנִצָּא לְקִרְיַת פְּלָה, וכן מצינו המנהג בספר דרכי חיים ושלום מנהגי מונקאטש (סי' תקיב), אבל בסידור הרב (קונטרס שער הכולל) מביא את מנהג הגה"ק בעל התניא זיע"א, שהתחיל לְכוּ נְרַנְנֶה כמנהג כל שבתות השנה ע"ש. המשך יבא. (שמה זבולון תש"פ)

מדור תעובדות

***** רבי ישעי' מקערעסטיר ברוב חכמותו פעל באיזה קהילה לא ללכת במנעלים בת"ב *****

בוה חיסרון כלל, אבל הרחק מקערסטיר זיע"א שב ואמר לו שכך דעתו בענין זה, והסכים הרב ר' יואל להענין, בדרכו חזרה לביתו הגה במחוה רעיון כרת מה לעשות, ויהי כאשר הגיע לביתו אמר לשלוחו, שילך לרב המודרני ושאל אותו שרב העיר שואל באיזה זמן יכול לבוא לביתו, ובעבור שאותו רב מודרני לא היה רב העיר, אלא לקהילה קטנה של פשוטי העם ממש, הרי זה לו לכבוד גדול, ויהי כאשר בא השליח, וכאשר שמע אותו "רב" כביכול שרב העיר מחפש אחריו, מיד רץ לבית הרב, ויבוא להרב ויאמר, חס ושלום שהרב יטרח עצמו אלי, ואני באתי אליו, ויאמר לו הרב דבר חשוב לי מאוד אליך, בעבור שאתה בר דעת גדול, ובטח לא נשכח ממך אף פעם חורבן בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, אבל כעת לפחות מחויבים אנו להיזכר ולו ביום תשעה באב, ולעשות היכר וסימן להחורבן וזה על ידי שמתאספים בבית הכנסת ללא מנעלים דווקא, הילכך רצוני ובקשתי ממכם, שצעשו עבורי לפחות דבר זה, ותבקשו בדרשה לכל חברי קהילתכם על אודות דבר קטן זה, עבור חורבן בית מקדשינו ותפארתינו, אותו רב, בשמעו שזה "כלי מבוקשו הסכים לאלתר, ואכן כך עשה וקיבץ עת כל מכריו אנשים נשים וטף וביקש מהם פשוט עבור איזכור לחורבן בית המקדש, לעשות ההיכר הזה ביום תשעה באב, וכולם הסכימו לדבר זה, כעת הלך רבינו יואל לבית הכנסת הגדול בעיר ונתן דרשה תרפה בגודל החורבן, והחויב ללכת ללא מנעלים ביום תשעה באב, והוסיף שאף "הרב המודרני" וכל בני קהילתו הבינו בפשיטות שזוהו דבר אשר לא יעשה, ולבושה וחרפה יהיה שהקהילה הנכבדה החרדים לדבר ה', שם ימצא אחד ההולך במנעלים, ואילו אצל המודרניים שבעיר, שם אין אחד עם מנעלים בתשעה באב, אותם בורים מבני קהילתו בשמעם זאת אמרו מיד שלא ידעו חומר האיסור, ושאלו פשוטי העם הרדוד, אינו מוכן לילך כך בתשעה באב, ומיד לקחו על עצמם לשרש אחרי המנהג הרע הזה, ואכן מאותו שנה בתשעה באב לא מצאו בעיא אהעל, מי שילך עם מנעלים ביום תשעה באב, הרב יואל הנ"ל היה מספר סיפור זה בכל עת, והיה מפליא פקחותו וקדושתו, וראיתו למרחוק של הרה"ק רבי ישעיה בן רבי משה מקערסטיר זצוק"ל וזיע"א, אשר בזכותו היה כל זה, וזכותו יגן עלינו בקרוב אמן.

לקבלת הגליון pardesyehuda1@gmail.com

4403 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA 718 - 438 - 8414

הנה"צ ר' יואל סג"ל פלנר זצוק"ל בן הרב רבי שמעון חיים נולד בשנת תרכ"ב בהגיעו לפרקו נשא את בת הגאון ר' עקיבא אב"ד פאפא מחבר ספר צוף דב"ש, והוא היה בן הגאון ר' שמעון סופר מקראקא זצוק"ל, בצעירותו היה רב וראש הישיבה בעיר בעלעד ואחר כך נתקבל לרב העיר אוהעל המעטירה, הישיבה שהקים בעיר אוהעל יצאו ממנו כמה מאות גדולי תורה, נלב"ע ביום י"ג תמוז בשנת תרפ"ה. בעיר אוהעל היה הרבה יהודים עמי הארצות שלא ידעו ללמוד כלום, והיו אנשים פשוטים למאוד, אותם אנשים פרנסתם היתה מעבודה בבתי הנכרים שם, וכך עברו אצלם בכל ימות השבוע למעט שבת וחג, כמו כן היו עובדים גם ביום תשעה באב, ולאחר שהיו גומרים את העבודה, מכיון שבבית אדונם ועבודתם היו הולכים במנעלים גם ביום תשעה באב, מנהגם היה שבאו לביהכ"נ עם המנעלים, ולא הועיל הסברים על חומר האיסור ללבישת מנעלים בתשעה באב, כאשר נתקבל הרב יואל הנ"ל לרב העיר, ויהי כאשר קרבו ימי תשעה באב, הבינו ראשי הקהילה שדבר זה לא ימצא חן בעיני הרב החדש, שידוע היה כעומד כחומה בצורה על עניני היהדות בעיר, ויבוא לביתו קודם ימי תשעה באב, וינסו להסביר לו בנועם שיש "קומץ קמץ", של אנשים שזה דרכם מהמת שהיו בורים וחסרי ידע, אבל מה התפלאו לראות שאין מוכן בכל תוקף לקבל דבריהם, ואף הוסיף שאם דבר זה ימשיך, אזי אינו מוכן להמשיך להיות הרב דמתא, מכיון שזה נגד שולחן ערוך מפורש!!! הראשי קהל ניסו להסבירו שזה יצית אש מחלוקת ולא יביא לכלום, אך הרב בשלו שצריך למצוא הדרך לבטל המנהג הרע הזה, אותו ר' יואל היה מפורסם כדיין מצוין, אשר שמו הלך לפניו, ומכל העיירות הסמוכות היו מביאים אותו לדון ולפשר בין בעלי הדין, ומכיון שהעיריה קערסטיר היתה קרובה לעיר אוהל, אזי לא אחת היו מבקשים ממנו לבוא לפשר ולעשות דין תורה, ויהי באותם הימים כאשר הוצרך להיות בעיריה קערסטיר החליט הרב לעשות פעמיו לבית הצדיק הרה"ק רבי ישעיה בן רבי משה מקערסטיר זצוק"ל וזיע"א, ולשאלו בעצתו, ויהי כאשר דרכו רגליו בביתו נאוזה קודש של הרה"ק מקערסטיר זיע"א, ואחרי ששמע הרה"ק למבוקשו, ענה לו הרה"ק מקערסטיר זיע"א, לפי דעתו תלך להרב הליברלי - המודרני של העיר של פשוטי העם ודיל . ותתייעץ עימו כרת מה לעשות, רבי יואל התפלא מאוד על התשובה, ואף שאל והאיד יוכל לעזור בנידון והרי דעותיו מודרניים מאוד, ומסוגל לומר שאין רואה